کێ خیانەتکارە؟ … جەزا ئەحمەد فارس

ئەوانەی کەبازرگانی لەگەڵ داعش دەکەن و نەوت و سەروەت و سامانی ئەم هەرێمە دەدزن یان ئەوانەی کە لەگەڵ ریفراندۆمدا نین؟
لەوەتەی کەدابەشبوونێك لەناو شەقامی کوردی دروست بووە لەهەرێمی کوردستان سەبارەت بە پرسی ریفراندۆم کەمنین بەرپرسە سیاسیەکانی ئەم هەرێمە لەرێگەی کەناڵەکانی ڕاگەیاندنەوە سیفەتی خیانەتکار دەدەنە پاڵ ئەوانەی کە لەگەڵ بەرەی ریفراندۆمدا نین کە ئەمەش دەرخەری ئەو راستیەیە کە سەرکردایەتی کورد توانای قبولکردنی بیرورای جیاوازی نییە و ئەوان تاوەکو ئێستا تێناگەن کە خیانەتکاری راستەقینە کێیە؟

لە راستیدا خستنە پاڵی سیفەتی خیانەت کار بۆ ئەوانەی کە دژ یان لەگەڵ ریفراندۆم نین لە لایەن هەندێك لە سەرکردە سیاسیەکان و بەناو رۆشنبیری حیزبەکانەوە هەڵگری ئەو پەیامە ترسناکەیە کە ئەگەر وەك ئەوان بیر نەکەینەوە ئەوە جێگەمان نابێتەوە لەم هەرێمە و ئەمەش سەرەتای لێدانی زەنگێکی ترسناکە بۆ هەموو ئەو مرۆڤە ئازادیخوازانەی کە وەك ئەم دەسەڵاتە بیرناکەنەوە.

ئەو سیستەمە تۆتالیتاریەنەی کە ترسیان لەمانەوەیان هەیە هەمیشە دەیانەوێت کە خەڵکی بەیەك جۆر بیر بکاتەوە بۆئەوەی بکەونە خزمەتی ئەوان، بۆیە شتێکی ئاساییە ئەو سەرکردانەی کە عەقڵییەتی دکتاتۆریەتیان هەیە بەهەر شێوەیەك بێت دەست بکەن بە تۆمەت بەخشینەوە بۆ ئەوکەسانەی کە وەك ئەوان بیرناکانەوە.
ئەکرێت ئاماژە بەوە بدەین کە یەکێك لە کێشە بنەرەتیەکانی ئەم هەرێمە بریتیە لەوەی کە سەرکردە سیاسیەکان خاوەنی فەرهەنگێکی سیاسیی دواکەوتوون کە ئەو فەرهەنگە هی ئەم سەردەمە نییەو ناگونجێت لەگەڵ بارودۆخی ئێستادا، ئەوان بیریان چۆتەوە کە ئێمە لە سەدەی 21 ئەژین، تا ئێستا لەوە تێناگەن مرۆڤ ئازادە لەوەی کە چۆن بیردەکاتەوە و شتێکی ئاساییە ئەگەر رای جیاوازمان سەبارەت بەپرسەسیاسەکان هەبێت.
کاتێك وەك ئەوان بیرناکەینەوە ئەمە واتای ئەوە نیە کە ئەوان راستبن و ئێمەش خیانەتکار .

پێویستە ئەوانەی کە لە گەڵ سەر لەبەری پرۆسەی ریفراندۆمدانین

واته بریای بایکۆتی ئەم پرۆسەیان داوە لەگەڵ ئەوانەی کە بریاریان داوە بەنەخێر دەنگ بدەن و ئەوانەشی بە بەڵێ دەنگ دەدەن دەبێت رێز لەیەکتری بگرن چونکە دیموکراسیەتی راستەقینە بریتییە لەوەی کە ریز لە رای جیاواز بگرین و یەکتری قبولبکەین.
خیانەتکاری راستەقینەش بریتین لەو کەسانەی کە بازرگانی لەگەڵ سەرسەخترین دوژمنی مرۆڤایەتی دەکەن کە مەبەستمان داعشە لەبەر ئەوەی خیانەت وەك چەمك پەیوەندی بە بەستنی ریکەوتن و مامەڵەوە هەیە لەگەڵ دوژمن لەکاتێکدا کەتۆ لەشەردا بیت لەگەڵی نەك بیرو رای جیاواز.

ئەکرێت بڵێین کە خیانەتکاری راستەقینە ئەوانەن کە کۆنترۆڵی سەروەت و سامانی ئەم هەرێمەیانکردوەو خستوویانەتە خزمەتی تایبەتی خۆیانەوەو ئەمە لە کاتێکدایە زۆربەی زۆری خەڵکی لەهەرێمی کوردستان لە بارودۆخێکی زۆر سەخت و ناهەمواردا دەژین.
ئەگەر دەسەڵاتی سیاسی کورد بەراستی مەبەستێتی ئەم هەرێمە لەخەڵکی خیانەتکار پاك بکاتەوەو بابفەرموون دەست بکەن بە دادگای کردنی ئەوانەی کە مامەڵەی بازرگانیان لەگەڵ داعش کردوە لەگەڵ ئەوانەی کە کۆنترۆڵی داهاتی نەوتی ئەم هەرێمەیان کردوەو رۆژنە پارەکەی تەخشان و پەخشان.

لە ئەنفالەوە بۆ شەنگال … عومەر محەمەد

پێدەچێت کوردەکان بۆ نەگبەتی و مەینەتی هاتبنە دنیاوە، لە دوای روخانی رژێمی سەدام حوسینەوە رەنگە سەدان کۆنگرەو کۆنفرانسی گەورەو بچوک دەربارەی تاوانەکانی بەعس لەمەر هەڵەبجەو ئەنفال یاخود راستترە بڵێین بەناوی ئەوانەوە سازدرابن، لەدوای تاوانی شەنگالیشەوە هەروا، بەڵام ئەم کۆنگرەو کۆنفرانسانە وەک هەمیشە پێشبینی کراوە هیچیان لێ شین نەبووەو پێناچێت لەداهاتووشدا هیچیان لێ شین ببێت، چونکە دڕند□ای□تی د□س□□□اتداران و حکومەتەکانیان گەیشتووتە ئاستێک هەموو بەها□□کی مرۆڤایەتیان توڕداوەو جەنگەکانیان هەر بەتەنها م□ا□وێرانی وکوشتنی

لەناکاوێتەوە بەلکو دەبنە هۆی بەرهەمهێنانی درۆزانی کارامە و درۆی زل زل.

داعش لەرێوە هاتن

هیچ گومانی تێدا نیە کە داعش وبەعس بەرهەمی ناسیونالیزمی دەمارگیری عەرەبین کە سەرچاوەی فیکریی ئەم ناسیونالیزمەو بزووتنەوە ئاینیە دەمارگیرییەکانی تریان ئیسلامەو هەر جارەی لەبەرگێکدا خۆی دەنوێنێ، هەر بۆیە لە دوای روخانی بەعسەوە زۆربەی فەرماندەو پلەدارەکانی سوپاو دەزگاکانی ئەمن و هەواڵگریش لەریزەکانی قاعیدەو بزووتنەوە دینیە توندرەوەکانی تردا خۆیان رێکخستەوەو دەرفەتی کاری توندوتیژیان زیاتر بۆرەخسایەوە، ئەو توندوتیژییەی دەرهەق بەکورد دەکرێت پێش داعش بەعسیەکان لە ئەنفالدا کردیان و دوای بەعسیش داعش لەشەنگال بە پشتیوانی ڕاستەوخۆی تورکیاو ئاکپارتی و ئەردۆگان ئەنجامیاندایەوە، یەکێک لەو نەوارانەی کە لە راپەرینەکەی ئازاری ساڵی ١٩٩١ دەستیان بەسەردا گیرا، دەریدەخات عەلی حەسەن مەجید هەمان نیاز دەخاتە روو کە داعش لە شەنگال کردوویەتی، هەڵبەتە پێش داعشیش گروپە ئیسلامیەکانی تر زۆریان لەو کوردە ئێزدیانە کوشت کە لەموسڵ و دەوروبەری دەژیان، لەکۆبونەوەیەکدا لەگەڵ لێپرسراوانی حزبی بەعسدا کە ناویان نەبراوە لە ڕێکەوتی ١ی ئابی ١٩٨٨ گلەیی لە پارێزگاری موسڵ دەکات و دەڵێت : (داوامان لێکردوون هەموو ئەو کوردانەی لەوێ دەژین بیاننێرن بۆ چیاکان بۆ ئەوەی وەك بزن بژین. داکیان بگێن! بۆچی خۆتان جەنجاڵو شپرزە کردووە بەمانەوە؟

ئەمە لە مووسڵ دەرمان کردن بە هیچ قەرەبوو کردنەوەیەك خانووەکانمان تەختکردن و وتمان ئادەی بڕۆن! خێراکەن داکەشن! بەڵام ئەوانەی ئێستا جەنگاوەرن لە سەرەتاوە پێیان دەڵێین کەوا دەبێ لە کەمپگاکاندا نیشتەجێ ببن، پاشان پێیان ڕادەگەیەنین بڕۆن بۆ ناوچەی ئۆتۆنۆمی. بۆ ئەوەی هیچ قسەو بەنەوبەرەیەکیان لەگەڵ بکەین، بەڵێننامەکەیان بۆ دەخوێنمەوەو ئەوانیش دەبێ ئیمزای بکەن. پاشان لە هەر شوێنێ ببینم (نەوارەکە لەوێدا ڕوون نیە)، سەریان پاندەکەمەوە، ئەم سەگانە هەر دەبێ سەریان پانبکەینەوە. ئەمە بەڵێننامەکەیان بۆ دەخوێنینەوە: من کە لە خوارەوە ئیمزام کردووە قایلم بەوەی کە لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا بژیم و جێگیر بم، بە پێچەوانەوە ئامادەم هەموو جۆرە سزایەك، بە سزای ئیعدامیشەوە قوبووڵ بکەم. ئەوجا بەڵێننامەکە دەخەمە گیرفانم و بە بەڵێوبەری ئەمن دەڵێم لەگەڵێ بە هەرکوێ دەڕوا با بڕوا. پاش ماوەیەك دەپرسم

لە کوێیە؟ پێم دەڵێن ئەوەتا لەرێ، لەپرسراوی حیزب دەبێ بەم بنووسە و بێ ئەم خەڵکانەی خوارەوە لە فەلانە شوێن دەژین. منیش دەسبەجێ دەڵێم ئادەی بیکوژن و وەک خەیار لەتی کەن.

دەتانەوێ دانیشتوانی عەرەب بەم خەڵکە خوێڕیو هیچوپووچانە زیاد بکەن؟. پێویستە ناوچەکەتان (واتە مووسڵ) بکەینە عەرەب، بەڵام عەرەبی ڕاستەقینە نەک ئەزیدی کە ئەمڕۆ دەڵێن کوردین و بە سبەینێ دەڵێن عەرەب. ئەمە لە سەرەتاوە چاومان لە خەڵکی ئیزیدی پۆشی، بچنە لای جاش بۆ ئەوەی نەهێڵین تێکدەران زیاد بکەن، بەجگە لەمە ئیتر یەزیدی بۆ کەڵکی چی دێن؟ بێگومان بۆ کەڵکی هیچ نایەن.)
میدیل ئیست وۆچ – ٢٠٠٤ –ل ٤٤٤-٤٤٥
خۆشخۆیانەی بۆ کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی

لە پێشەکی کتێبەکەیدا دەربارەی کارەکی ژەهراوی ئەمریکاو عەراق و گازبارانی هەڵەبجە یوست هێڵتەرمان، نیگەرانی خۆی لە بێدەنگی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی نەشاردووەتەوە،لەم بارەیەوە دەنوسێت ئەم کتێبەم بۆ دەساردییەکی زۆرەوە نوسی لەبەرئەوەی لە کتێبەکی پێشتردا کە بەشەکی باشی لەکۆڵینەوەم بۆ کرد بوو، بەناوی تاوانی جێنۆسایدی عەراق، پەلاماری ئەنفال بەسەر کورد، کەلەلایەن هیومان رایتس وۆچەوە چاپ وبڵاوکرایەوە، لە ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاو ئەوروپا بایەخەکی کەمی پێدرا،کاتەک لەساڵی ١٩٩٣ بڵاوکرایەوە من نەمتوانی لەوە تێبگەم بۆچی کتێبەک کە تاوانی جێنۆسایدی دۆکیۆمەنت کردبێت،نەیتوانی هەستی خەڵک بوروژێنێت؟! ئەمە لەکاتەکدا بوو کەوا گرنگیەکی زۆر درابوو بە جێنۆسایدەکانی پێشتر، بەتایبەتی هۆڵۆکۆست، کە لەناوبردنی جووەکانی ئەوروپا بوو، ئاخۆ جیهان لەم ئەزموونە هیچ فێرنەبووە ؟) هێڵتەرمان – کارەکی ژەهراوی -٢٠٠٨ .

ئەوەی هێڵتەرمانی نیگەران کردووە هەروا سادەو ساکارنیە، بەپێچەوانەوە کێشەیەکە تەواو مایەی تێڕامانە کە پەیوەندی ڕاستەوخۆی بە چارەنوسی مرۆڤەکان و گەلە هەڕەشە لێکراوەکان و ئابەومەندی مرۆڤایەتیەوە هەیە، سەیرە ! جینۆسایدی کورد هیچ کاردانەوەیەکی نێودەوڵەتیی لەنەکەوتەوە و بێدەنگیی نەشکاند. لەو ڕاپۆرتە گرنگەدا، کە لە ماوەی هەژدە مانگ زیاتردا کۆکراوەتەوە، میدڵ ئیست وۆچ و هێڵتەرمان دەگەنە ئەو قەناعەتەی کە ئێستا بەدەنیاییەوە نیاز و مەبەستی تەواوی حوکوومەتی سەدامیان دەرخستووە سەبارەت بە لە ناوبردنی کوردی باشور؛) کەچی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی وەک کاتی تاوانەکان دەرهەق هەڵەبجەو ئەنفال بێدەنگ

بوون لەدوای بڵاوبوونەوەی کتێبەکەش دنیا هەر بێدەنگە ! ئەوکاتەی بەرژەوەندی ئەمریکا لەگەڵ عێراقدا هەوڵێک هەبوو گازبارانەکە بخەنە ئەستۆی ئێران و هاوپەیمانەکەیان بێ تاوان بکەن، من ئەوسا بەهەڵەدا چوو بووم کە پێموابوو هێڵتەرمان ناهەقی دەکات کە ئەوقسەیە دەکات، چونکە کتێبەکەی بایەخدارەو بێگومان رۆژێک دێت بایەخی پێدەدرێت .

بەلام دیاربوو من بەهەڵەدا چوو بووم . چونکە ئەوسا هێشتا خۆشخەیاڵ بووم ب□ □□□□ی دەوڵەتە بەناو دیموکراتیەکان و وام دەهاتە پێشچاو کەوا کوردەکان هێندەی دەرفەتی سەربەخۆییان ل□ بەردەمدایە هێندە ل□ بەردەم مەترسی پاکتاوکردنداین .
خۆ بەدڵنیاییەوە ئەگەر بیانخواستایە هەروا دەبوو، بەڵام ڕوخانی رژێم و ئارەزوی سەرکردەی حزبە دەسەڵاتدارەکان بۆ یەکپارچەیی و یەکێتی خاکی عێراق و روداوەکانی دوای گۆڕینی رژێم و ئەو توندوتیژیانەی بەدوایداهاتن، هەروەها روداوەکانی بەهاری عەرەبی و جەنگی سوریاو دەست تێوەردانەکانی تورکیاو گرتنی موسڵ و هاوکاری حزبێکی دەسەڵاتداری کوردستان، جارێکی تر کوردی خستەوە ناو ماشینی کۆمەڵکوژی و کوردانی ئێزدی کرانە ئامانج، بەڵام دەتوانرا چ بکرێت ؟

ئایا لەتوانادا هەبوو پێش بەم تاوانانە بگ□یر□ن ؟ بێگومان دەبوو دەسەڵاتداران و قسە ڕۆیشتووی ناوحزبەکان ئەزمونیان لە لایەنداری ئێران بکردایە کە لەجەنگی ئێران عێراقدا پاساویاندایە دەست سەدام حوسێن کە بەدرانداپ□تی ناوبانگی دەرکردبوو، سەرباری ئەوەش ئەگەر لەدوای تاوانی ئەنفالیشدا بوایە هەم کوردو هەم کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی ب□ بێباکییەوە تەماشای روداوەکانیان نەکردایەو مەترسی فاشیزم لەناوچەکەدا فەرامۆش نەکرایە کورد جارێکی تر نەدەکەوتەوە بەر چەقۆی سوننەتوندرەوەکان و نەدەبوونەوە شمشیری دەستی دەوڵەتی تورکیا بۆ جینۆسایدیێکی تر، هەر زوو “ئەندرۆ وایتلی” بەڕێوەبەری ڕاپەڕاندنی میدڵ ئیست وۆچ لە پێشەکی ڕاپۆرتەکەیاندا دەربارەی جینۆسایدکردنی کورد نوسیوێتی (کوردەکانی عێراق وەك کەمایەتیەکی هەمیشە هەڕەشەلێکراو پاشەڕۆژیان مەترسیی لە سەرەو بە هەمان شێوەش ژیانیان،لە کاتی ئەم نووسینەدا، فشارێکی زۆر توندی سزاکانی UN لە سەر عێراقو ئابڵووقەیەکی ئابووریی ناوخۆ کە هێزەکانی حوکوومەت سەپاندوویانە، هەڕەشەی برسێتییەکی بەکۆمەڵ دەکا لەو سێ ملی□ن□و نیو دانیشتوانەی لە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی کوردە شۆڕشگێڕەکاندا دەژین. هێزەکانی حوکوومەت کە بە درێژایی هێڵی ئاگربەست

مۆڵیانداوە بە ئاسانی دەتوانن ناوچەکە داگیربکەنەوە پێش ئەوەی ڕۆژئاوا بتوانێ فریایان بکەوێت.) بڕوانە مێدڵ ئێست وۆچ – جینۆسايد لەعێراق وپەلاماری ئەنفال بۆسەر کورد ٢٠٠٤ چاپی دووەم خانەی وەرگێران .ل ١٧.

لەیەکێک لەو کۆنفرانسانەدا کە رۆژی ١١ی شوباتی ٢٠١٦ بۆ توێژینەوە لە کۆمەڵکوژی ئێزدیان بەناو نیشانی (ئێزدیەکان دوای داعش) لە زانکۆی ئەمریکی لەشاری سلێمانی سازدرابوو، تیایدا چوار پانێڵ پێشکەش کران، لەماوە مداخەلەکەمدا پرسیارێکم رووبەروی توێژەرە بیانیەکان کردەوە، دەبێت کورد چ بکاو کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی ئەرکی چییە ؟

ئایا ئێمە هەر دەبێت کۆمەڵکوژبکرێین و چیرۆکەکانمان بۆ دنیا بگێڕینەوە یان نیازێک هەیە بۆ کۆتایی هێنان بەم تراژیدیایەی زوو زوو دوبارە دەبێتەوەو دنیاش لە ئاستیدا بێدەنگە ؟ ئەگەرچی بەرێوەبەرانی کۆنفرانسەکە ئەم مداخلەی منیان پێخۆش نەبوو، هیچ بایەخێکیان بەم قسەیەی من نەداو توێژەرەکانیش وەڵامیان نەدامەوە. بەڵام ئامادب□وان بەچەپڵەکانیان پرسیارەکەمیان پەسەند کرد، من ئەمڕۆ لە یادی کۆمەڵکوژی ئێزدیەکان هەمان پرسیار ئاراستە دەکەمەوە ئایا ئێمە چی بکەین هەر چیرۆکەکانمان بۆ خەڵک بگێڕینەوە یان ئیدی وەختی ئەوە هاتووە کۆتایی بەتراژیدیا بهێنین و بیرێک لە حاڵی خۆمان بکەینەوەو دۆست و دوژمنەکانمان لەیەکتری جیابکەینەوە ؟

بەتایبەتیش لەدوای کۆمەڵکوژی ئێزدیەکان کە لەسەردەمی جیهانگیری و بانگەشەی دیموکراسیدا ڕودەدا، نەک لەسەردەمی جەنگی ساردو دنیای دکتاتۆرەکان . ئێستا ئەگەر داعشیش کۆتایی بێت ئەوا توندوتیژی فاشیانەی گروپەکان و دەوڵەتە فاشستەکان هەر لە ئارادان وەک چۆن ئەنفال نەیتوانی پارێزبەندی (حصانە) بۆ کورد دروست بکات ، پێناچێت شەنگالیش دروستی بکات، وەک چۆن عەلی حەسەن مەجید لەسەروەختی دنیای دکتاتۆرەکاندا دەیگوت (من دەمگوت لەوانەیە خەڵکی باشمان لێهەڵکەوێ لە ناویاندا (واته لە ناو کورددا)، چوونکە ئەوانیش گەلی خۆمانن. بەڵام هەرگیز کەسمان نەدۆزیەوە، خۆ ئەگەر دەربارەی کوردە لێپرسراوە پایە بەرزەکان پرسیارم لێبکەن، کامیان باش و دڵسۆزن, من دەڵێم تەنها هەردوو پارێزگارەکەی هەولێرو سلێمانی، بێجگە لەم دوانە کەسیان نە باش و نە دڵسۆزن.) نەوارەکانی عەلی حەسەن مەجید ١٩٨٩-میدیل ئێست وۆچ ل ٤٤٥ فەرماندەیەکی داعش لە جەنگی کۆبانیدا دەیگوت ئەبوخالد فەرماندەیەکی داعش بوو لە کۆبانێ لە گرتەیەکی ڤیدی□یدا دەیگووت

:

(کورد، ئێرانین نازانم لەسەر خاکی عەرەب چی دەکەن ؟ هەمان ئەو حوکمەی کە لەسەر شیعە و ئێزدی و مەسیحی جێبەجێمان کرد لەسەر ئەوانیش جێبەجێی دەکەین، فەرمانمان بە موجاهیدەکانمان کردووە، لەگەڵ کچان و ژنانی کورد، هەروەک ژنان و کچانی ئێزدی و مەسیحی و شیعە هەڵسوکەوت بکەن) . پرسیار ئەوەیە ئایا ئەم تەفکرینە هەر بە تەنها هی داعشە یان هی هەر نەیارێکی تری کوردەکانە جا سەربەهەر نەتەوەو ئاین و ئاینزایەک بن ؟

-___________

سەرچاوەکان :

1. کارێکی ژەهراوی ئەمریکاو عێراق وگازبارانی هەڵەبجە – ٢٠٠٨ وەرگێرانی محەمەد حەمەساڵح توفیق- چاپخانەی ئاوێنە . بەرایی نوسینی دانەری کتێبەکە لاپەرەی نادیارە.
2. میدڵ ئێست وۆچ- جینۆساید لە عێراق و پەلاماری ئەنفال بۆسەرکورد . وەرگێرانی محەمەد حەمەساڵح توفیق ٢٠٠٤ چاپی دووەم خانەی وەرگێران. ل. ١٧٠
3. هەمان سەرچاوە ل ٤٤٤-٤٤٥
4. هەمان سەرچاوە ل ٤٤٥
5. گرتەیەکی ڤیدیۆیی ئەبوخالد، کە لەکاتی شەری کۆبانێدا لە تۆرەکانی فەیسبوک بڵاوکرایەوە

ڕۆشنبیر و بێدەنگی ... سمکۆ عەبدولکەریم

“ئەوەی بێدەنگی بەرهەمی دێنێ، هەر بێدەنگیش لەناوی دەبات” ...

زیاتر لە هۆکارێك لە دواوەی هەر بێدەنگییەك هەیە، جا ئەو بێدەنگییە، بێدەنگی مرۆڤێکی ئاسایی بێت یان رۆشنبیرێك بێ. زۆرجار

ئەو بێدەنگییە دەرەنجامی ئەو دەنگە هەڵچوو و بەردەوامەی هەمووانە، کە دوای بێزار بوون لە زۆر گوتن، بێدەنگییەك دروست دەبێت. دەسەڵات پێی دڵخۆشە و ئێمەش بە پێچەوانەوە پێی دڵتەنگ.

هەن بێدەنگی بە نەبوونی ئازادی تێدەگەن، هەندێکیش بە ترسان، هەندێك بێدەنگی بە بێدەسەڵاتی و بەرهەمی کۆمەڵگایەکی مردوو لێکدەدەنەوە، هەندێکیش بە تێگەیشتن و رازی بوون بە هەمو شتێك، هەن پێیان وایە کە میللەت بێدەنگ بوو، ئەوە دەسەڵات بەبێ خەمی دەتوانێ بەردەوام مڵ بنێ. لەسەرووی هەموو ئەمانەشەوە تێگەیشتنێك هەیە کە پێی وایە لەو دیو هەر بێدەنگییەك ڕقێکی ئەستور هەیە و ڕۆژ دوای ڕۆژیش ئەو ڕقە ئەستورتر دەبێت، ئەگەر ئاوڕێك لەو بێدەنگییە نەدرێتەوە. سەرەنجام ئەوەی بە میللەتە بەدەنگەکان ناکرێ، بێدەنگەکان ئەنجامی دەدەن، بۆیە کاتی هاتووە بێدەنگییەکی سەرتاسەری دەست پێبکات، بێدەنگییەك دەسەڵات وا تێبگات ئەو میللەتە کەر و گایە و لە دەبەنگی خۆیدا خەوتووە. بۆ ئەوەی سەرنجام دەرکەوێ ئەوەی بێدەنگی بەرهەمی دێنێ، هەر بێدەنگی لەناوی دەبات.

بۆیە ئەگەر ئەو هاوکێشەیە بەم شێوەیە بێت، کە دیمکوکراتییەت یەکەمجار لە ئەقلی تاکەکاندا سەرهەڵدەدات و ئاشتیش لە گوێی مرۆڤەکاندا دروست دەبێت و کرداریش لە بنچینەدا لە روحی هاوڵاتیاندا هەڵدەقوڵێ، ئەوە گۆڕانکاریش یەکێکە لە ئەرکەکانی رۆشنبیران.
رەنگە بەیانی رۆشنبیرانی فەرەنسا لە ساڵی 1898، یەکەم و دیارترین و مێژوویترین هەڵوێست بێت کە ئامانجی پێکاوە، لە کاتێکدا دوای ئەو بەیانە رای گشتی فەرەنسا خرۆشا و هاتە دەنگ. دوای بێدەنگییەکی دوور و درێژ، بێدەنگی شکاند.
شکاندنی بێدەنگییەك لە پێناو ئازادیدا، لە پێناو هێنانە گۆی ویژدانێکی خەوتوودا.

دادگاییکردن و سزادانی “دریفوس” ئەفسەری فەرەنسی، کە بە تاوانی سیخوڕیکردن بۆ وڵاتی ئەلمانیا تۆمەتبارکرابوو، رای گشتی فەرەنسای لە بەرامبەر ئەو تۆمەتەی درابووە پاڵ ئەو ئەفسەرە بەسەر دووبەرەی جیاواز دابەش کرد، بەرەی پشتیوانی و بەرەی دژ، بەرەی پشتیوانی لە لایەن رۆشنبیرانەوە نوێنەرایەتی دەکران و دژی بڕیارەکەی دادگا بوون، ڕۆشنبیران سەرکەوتو بوون و توانیان دۆخەکە لە بەرژەوەندی ئەفسەرکە، پێچەوانە بکەنەوە، ئەم هەڵوێست و بەیانەی رۆشنبیرانی فەرەنسا، هاودەم لە گەڵ رۆلی راگەیاندن و رای گشتی، بووە یەکێك

لە سەروەرییە مێژوویەکانی جیهان، کە دوای تێپەڕبوونی 12 ساڵ بەسەر ئەم کێشەیەدا دادگا بڕیاری بێتاوانی ئەو ئەفسەرەی دەرکرد.

هاوکات وەك شكست و شەرمەزارییەکی گەورە و مێژوویش بۆ دادگای فەرەنسا تۆمارکرا، کە ئێستاشی لەگەڵدابێ لە گەردەنی نەبێتەوە. ئەمەش ئەو راستییەی زیاتر بەرجەستە کرد کە ڕۆشنبیران بە پێچەوانەی هەر توێژێکی دیکەی کۆمەڵایەتی دەبێت لە بەرامبەر هەر رووداو و پێشهاتێکدا خاوەنی دەنگ و رەنگی خۆیان بن، بە شێوەیەك لە ئاستی ئەو تێگەیشتنە دابن، کە لە پێناسە گشتییەکە جیایان دەکاتەوە، وەك روناکبیری گەورەی ئیتالی “غرامشی” ڕۆشنبیران بەسەر دوو جۆر دابەش دەکات: ڕۆشنبیری ئۆرگانی و ڕۆشنبیری باو، بەومانایەی کە غرامشی دەڵێ: مرۆڤ هەموویان ڕۆشنبیرن، لە کاتی خۆیدا هەست بە شتەکان دەکەن، بەڵام ئەرکە ڕۆشنبیرییەکە، وەزیفەی هەموو مرۆڤێك نییە لە کۆمەڵگادا. واتە مەرج نییە هەموو کەسێك ئەرکە ڕۆشنبیرییەکە وەك وەزیفە جێبەجێ بکات، لە کاتێکدا سەرجەم توێژەکان بەرهەم هێنی ڕۆشنبیرین، بەبێ ئەوەی تەنیا نوێنەرایەتی ئەم توێژە بکەن، بەڵکو پێوەلکانەکەی لە ڕێی ئۆرگانییەوەیە. ئەمەش لە ئەنجامی ئەوەی کە غرامشی دەڵێ: ڕۆشنبیر شوێن و ئەرکە وەزیفیەکەی و ڕۆلی خۆی لە نێو کایە کۆمەڵاتییەکەدا دەزانێ.

بۆیە دەبینین بە درێژایی مێژوو ڕۆشنبیران خاوەن پێگەی تایبەتی بوونەو، دەسەڵات هەمیشە بە ترسەوە لێیڕوانیون و هەمیشە لە هەوڵی ئەوەدا بووە چۆن وابکات، بەهەر شێوەیەك بێت ڕۆشنبیر بخزێنێتە نێو خۆی و بیکاتە بەشێك لە خۆی، ئەمەش لە چوارچێوەی ئەو تێگەیشتنە باوەی کە دەکرێ لەم ڕێگایەوە کاریگەری ڕۆشنبیر لەسەر کۆمەڵگاو مەترسی ئەو لەسەر خۆی کەم بکاتەوە، چونکە دەسەڵات پێی وایە تەنیا بەکارهێنان و گرتنەبەری توندوتێژی بەس نییە بۆ ڕووبەڕووبونەوەی ئەو مەترسییەی ئەو بە مێتەکەی دەزانێ.

لە کاتێکدا پەنابردنە بەر توندوتیژی لە ئێستادا زۆر بێزراوە و هەندێ لە دەسەڵاتەکان نایانەوێ لەم ڕێگایەوە زیاتر لەوە خۆیان ناشرین بکەن، بۆیە ملمڵانێی ڕۆشنبیر و دەسەڵات لە ئێستادا هەڵگلری چەندین بۆچوون و تێگەیشتنی جیاوازە، لە هەندێ شوێن دەسەڵات دەکەوێتە ژێر کاریگەری بیردۆزە سیاسی و فەلسەفییەکانی ڕۆشنبیر، لە هەندێ شوێنیش بە پێچەوانەوە ڕۆشنبیر دەکەوێتە تەڵەی دەسەڵات.

ئەمریکا بەم گەورییەی خۆیەوە لە زۆر بواری سیاسی و ئابوری و

کۆمەڵاتیدا پشت بە بیردۆزە داهێنراوەکانی کەلە نووسەرکانی دەبەستێت، هەر لە کتێبەکەی سامۆئیل هنتگتۆن “پێکدادانی شارستانییەتەکان” و کتێبەکەی فۆکۆیاما” کۆتایی مێژوو” بگرە تا دەگاتە کتێبەکەی ناتان شارانسکی” دۆخی دیموکراسی/هێزی ئازادی بۆ زاڵبوون بەسەر ستەمی تیرۆر” کە زۆر لە نووسەرە سیاسییەکان ئەم دوو کتێبەی پێشتر وەك بناغەی سیاسەتی ئێستای ئەمریکا دەناسێنن، هەروەك ئاماژەیەکی زۆریش بۆ ئەوە دەکرێ کە جۆرج بۆش زۆر سەرسام بووە بەم کتێبەی “ناتان شارانسکی”.

کاتی خۆشی کۆندالیزا رایس وەزیری دەرەوەی ئەو کاتی ئەمریکا هاوکات لە گەڵ رووداوەکانی ئەفغانستان و عیراق لە دوای 11ی سێپتێمبەری 2001 لە چوارچێوەی دەستەواژەی (فوچی الخلاقە) ” پشێوی دروستکەر”دا ئەم قسەیەی کرد و جۆرێك لە دڵەڕاوکێی دروستکرد، کە سەرەنجام کاردانەوەی زۆر لەم دەربڕینەی کۆندالیزا کەوتەوە و جیهانی عەربی بەم قسەیەی رایس حەپەسا، بە شێوەیەك زۆر لە نووسەران تا ئێستاش پێیان وایە هەموو ئەوەی ئێستاش لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا دەگوزەرێ، بە شێوەیەك لە شێوەکان هەلێنجراوی بیروبۆچوونەکانی نێو ئەم کتێبەی ناتان-ە.
لە گەڵ ئەوەشدا هێچکام لەم نووسەرانە بەتایبەتی هنتگتۆن و خوێندکارەکەی فۆکۆ، وێڕای خزمەت گەیاندن بە سیاسەتی ئەمریکا، بەڵام هیچ لە پێگەی ئەوان کەم نەبۆتەوە، بە پێچەوانەوە پێی گەورەتر بوون.

لە کاتێکدا لەسەر ئاستی رۆشنبیری، بە شێوەیەکی گشتی مشتومڕی ئەوە هەیە، کە ئایا باشتروایە رۆشنبیر بچێتە نێو سیستمی سیاسی دەسەڵات، یان هەر لە دەرەوەی بازنەکە بێت، لەم روانگەیەوە هەندێ رۆشنبیر لە کوردستان ئەم رێگایەیان تاقیکردەوە و لە دەسەڵات نزیك کەوتنەوە و چونە نێوە بازنەکە، بەڵام سەرکەوتوو نەبوون و نەیانتوانی هەماهەنگی لە نێوان کایەکانی مەعریفی و دەسەڵاتدا بکەن و پێگەی رۆشنبیریان بپارێزن، بۆیە زۆربەی ئەو رۆشنبیرانەی ئەو باوەڕەیان هەبوو کە دەکرێ رۆشنبیر بەشداری لە فەرمانڕەوایی وڵاتەکەیدا بکات و کردیان، نەیانتوانی رێگاکە بەتەواوی ببڕن، لە نیوەی رێگادا گەڕانەوە، گەرا ِنەوەیەك بۆ هەندێکیان شەرمنانە و بۆ هەندێکیشیان سەربەرزانە بوو.

چونکە لە بنچینەدا خواستی دەسەڵات بۆ بەشداریپێکردنی رۆشنبیران لە فەرمانڕەواییدا، ویستێکی خۆنەویستانە بوو، نەك گۆڕانخوازی، کە لە سەرەتادا ئاماژەم بۆی کرد کە ئەرکی رۆشنبیر بەر لە هەرشتێك

گۆڕانە.
لە ڕوانگەی ئەم تێڕوانین و تێگەیشتنە هەمەلایەنەی کە هەیە لە هەمبەر پەیوەندی نێوان ڕۆشنبیر و دەسەڵات، بۆچوونێك هەیە کە هەمیشە ئەو بیانووە دەهێنێتەوە، کە گرنگ دەربڕین و قسەکانی ڕۆشنبیرە، نەك ئەو شوێنەی یان ئەو کەناڵەی قسەکانی لێوەدەکات.
ئەم بۆچوونە چەندە وابێت و لە شوێنی خۆی بێت، دیوەکەی تری ئەم مەسەلەیە دوو هێندە واوەترە، چونکە دەسەڵات بۆ ئیحتواکردنی ڕۆشنبیر کە بەردەوام ئەیەوێ لە خۆی نزیك بکاتەوە و بە هەر شێوەیەك بێت هەمیشە بە تەنیشتییەوە بێت، مەسەلەیەکی حاشاهەڵنەگرە.

ئیمپراتۆرییەتەکان دەڕووخێن، بەڵام خۆشەویستی دەمێنێتەوە … خەندە حەمید

لەبارەی فیلمی The Promise …..

فیلمی ’The Promise‘ نیشاندانێکی مێژوویی سەبارەت بە جینۆسایدی ئەرمەنییەکان لە کۆتاییەکانی ساڵی ١٩١٤-١٩١٦ لەلایەن ئیمپراتۆریەتی خوێناوی عوسمانییەوە. ئەمە دەرخەری ڕووی ڕاستەقینەی تورکەکانە، کە بە ئێستاشەوە نکۆڵی لەو جینۆساید و تاوانانە دەکەن کە دەرهەق بە ئەرمەنییەکان ئەنجامیان داوە، هەروەک چۆن ئێستاش دەرهەق بە کوردەکان هەمان ڕێچکە دەگرنە بەر، بەڵام بە فۆڕمی جیا جیا. جەنگ دەتوانێ چۆن هیوا و خەونەکانمان لە گۆڕ بنێ و تێکیان بشکێنێ، لە ژیاندا بەرەو ئاراستەیەکی ترمان بەرێت. کارەکتەری سەرەکی ئەم فیلمە میکائیل خەونی ئەوەی هەیە ببێ بە دکتۆر، زۆر لێهاتووانە هەوڵی بۆ دەدات، هەربۆیە گوندە بچووکەکەی لە باشوری تورکیا جێدەهێڵێت، بۆ خوێندنی پزیشکی دەچێت بۆ کۆستەنتین (ئەستەنبوڵی ئێستا)، بۆ ئەوەی بتوانێ پەرە بە تواناکانی بدات. پەیمان بە خۆشەویستەکەی دەدات کە دوای دوو ساڵ دەگەڕێتەوە و هاوسەرگیری لەگەڵدا دەکات، بەڵام لەوێ ئانا دەبینێ

کە مامۆستا و ڕاهێنەری سەمایە پەیوەندییەکی توند و تۆڵ ئانا و میکائیل پێکەوە دەبەستێتەوە، سەرەتا بە ئەوەی دان بەوەدا بنێن کە ئەمە خۆشەویستییە ئەوانی بەو نزیکییە هێشتێتەوە. هەروەها ئانا خۆشەویستێکی ئەمریکی هەیە بە ناوی کریس کە کاری فۆتۆجۆرنالیست و ڕاپۆرتنووسی جەنگ دەکات. کریس لە کۆتاییدا هەوڵێکی باش دەدات بۆ گرتنی وێنە و دۆکۆمێنتکردنی ئەو هەموو زوڵم و ستەمەی بەرانبەر بە ئەرمەنییەکان دەکرێ.

تێری جۆرج دەرهێنەرێکی ئیرلەندییە، بەشێوەیەکی زۆر جوان و ورد کاری دەرهێنانی بۆ ئەم فیلمە کردووە، ئەم دەرهێنەرە زیاتر ئیش لەو فیلمانەدا دەکات کە لە بارەی جەنگن، لە بەرئەوە ئەزموونی تێری جۆرج بە تەواوی لە فیلمەی The Promise دەردەکەوێ، کە زۆر لێهاتووانە کاری دەرهێنان بۆ فیلمە مێژوویی و پڕ چیرۆکەکان دەکات. هەست بە ئەزموونی کارکردنی جۆرج دەکرێ چونکە پێشتر لە ساڵی ٢٠٠٤ کاری دەرهێنانی بۆ فیلمی (Hotel Rwanda) کردووە، کە باس لە جینۆسایدی ڕواندا دەکات و چەندین خەڵاتی بردۆتەوە.

لەم فیلمەدا ڕەنگەکان پەیوەست بە ڕووناکییەوە تەواو حەق بە سەردەمەکە دەدەن، هەروەها چینییەتی مکیاژکردنەکەش زۆر جوانە. بەشێوەیەکی زۆر تایبەت وێنەی ئەم فیلمە گیراوە بەڕادەیەک لەڕوانەر لە هەر گۆشەیەکەوە دەتوانێ وێنە مێژووییەکان ببینێ و هەست بەو زەبر و توندوتیژییە بکات کە لە فیلمەکەدا نیشاندەدرێ. بە بۆچوونی من ئەم فیلمە لە ڕووی فۆڕمەی دیمەن و وێنەوە زۆر بەهێزترە وەک لە ڕووی دەق، تێکست و دیالۆگەوە. هەروەها ئەم فیلمە لە هەندێک ساتدا لە ڕێگەی پەیوەندی و خۆشەویستیی نێوان ئانا و میکائیلەوە ویستویەتی ئەو وێنە تۆقێنەرانەی جەنگ و جینۆساید کاڵتر بکاتەوە کە لە دەوروبەریاندا هەیە. بە مانایەکی تر دەرهێنەر توانیویەتی هەموو شتە دژییەکان پێکەوە کۆبکاتەوە.

لە دیمەنێکی بەهێز و پڕ بەرەنگاری بۆ مانەوە و ڕووبەرو بوونەوەی ئەرمەنییەکان بەرانبەر بە سوپای تورک، ئەرمەنییەکان پەنا بۆ چیا دەبەن، بۆ ئەوەی گیانیان پارێزراو بێت. لەم دیمەنەدا جینۆسایدی ئێزیدییەکانی بیرهێنامەوە کە بۆ مانەوە و پارێزراوی خۆیان ڕوویان لە چیای شەنگال کرد. وەک ئەوەی لەوکاتەدا چیاکان بانگیان بکەن و ئەوانیش بەرەو دەنگیان بچن. چیا پەناگەیەکی پارێزراوە بۆ مرۆڤ وەک ئەوەی جیهانی ڕاستەقینەی مرۆڤ چیاکان بن!
وێنەیەکی گشتی و هاوشێوەیەک لە هەموو جینۆسایدەکاندا هەیە. لە بەرئەوەی کاتێ ئەم فیلمەم بینی لە زۆر دیمەنیدا (هۆڵۆکۆست

جینۆسایدی جولەکەکانم بیردەکەوتەوە. چونکە مەبەست لە جینۆساید قڕکردن و لەناوبردنی نەتەوەیەک یاخود میللەتێکە، بە دەسەڵاتە چەوسێنەرەکان کوشتنی بە کۆمەڵ یەکێکە لە ڕێگە باوەکان. هەربۆیە هەندێ کات بە جینۆسایدی ئەرمەنییەکان دەگوترێ (هۆڵۆکۆستی ئەرمەنییەکان). هەروەها ئەمە دەرخەری ئەوەیە کە ئاستی هونەری ئەو فیلمە لە هەمان ئاستی ئەو فیلمە جوان و ئاست بەرزانەیە کە سەبارەت بە هۆڵۆکۆست دەرهێنراون. ئەم فیلمە ڕاستی مێژووی خوێناوی عوسمانییەکان دەردەخات.

جینۆسایدی ئەرمەنییەکان بە یەکەم جینۆسایدی سەدەی بیست دادەنرێ، لە نێوان ساڵانی ١٩١٥ بۆ ١٩١٧ لەماوەی یەکەم جەنگی جیهانیدا ڕوویداوە لەلایەن ئیمپراتۆرییەتی عوسمانییەوە بەشێوەیەکی سیستماتیک و فیزیکی ملیۆن و نیوێک ئەرمەنی لەناودەبرێن و جینۆساید دەکرێن. بەگشتی جینۆسایدەکان لە کاتی جەنگەکاندا ڕوویانداوە چونکە ئەمە هەل و دەرفەتێکی باشە بۆ شاردنەوەی ئەو تاوانە و کردنی بەشێوەیەکی ئاسانتر و ڕەوایەتی پێدانی. هەربۆیە تورکەکان سوود لە جەنگ وەردەگرن بۆ ئەوەی دوژمنە ناوخۆییەکانی لەناوبەرێت وەک کریستیانەکان، بەبێ ئەوەی هێزی بێگانە بەشداری تێدا بکات. تاکو هیچی دیکە ئەرمەنییەکان بوونیان نەبێت. ”ئیمپراتۆرییەتی عوسمانی پێویستە لە ئەرمەنییەکان پاکبکرێتەوە، پێویستە لە ڕێگەی برسیکردنەوە لەناویان بەرین.” (ئەنوەر پاشا، ئایاری ١٩١٦).

جینۆسایدی ئەرمەنییەکان لەسەر دوو بنەما بووە، بنەمای ئاینی و نەتەوەیی. چونکە ئەرمەنییەکان مەسیحی بوونە، سەرکردەکانی ئیمپراتۆرییەتی عوسمانی جەنگی پیرۆز و جیهادیان لە دژیان ڕاگەیاندووە و کوشتنیان لەسەر ئەو بنەمایە ڕەوایەتی پێدراوە. هەروەها بنەمای نەتەوەیی ناسیۆنالیستە تورکەکان (گەنجە تورکەکان، ئیتحاد و تەرەقی) ویستویانە تورکیایەک دروست بکەن تەنیا بۆ تورکەکان بێت، کە تێیدا هیچ شوێنێک بۆ کەمایەتییە نا تورک و نا موسوڵمانەکان نەبێت. بەداخەوە کورد وەک هەمیشەیی خۆی کە زۆر ئاسان دەتوانرێ بەکاربهێنرێ، بەشدارییەکی کارای هەبووە لەو جینۆسایدەدا، چونکە خ[illegible] کوردەکان ڕۆڵیکی سەرەکیان لەو جینۆسایدەدا هەبووە.

هەرگیز هیچ جینۆسایدێک نەیتوانیوە و ناتوانێ نەتەوەیەک لەناو بەرێت. وەک چۆن شاعیر و ڕۆمانووسی فەڕەنسی ئەناتۆل فرانس دەڵێ: ”ئەرمینیا لە مردندایە، لەگەڵ ئەوەشدا بە زیندوویی دەمینێتەوە.

خوێنەکی کەم لە خوێنی نەوەی پێشوی ئەرمەنیەکان ماوە، بەڵام نەوەیەکی پاڵەوانانە لەدایک دەبێتەوە. نە تەوەیەک نەیەوێت بمرێت، نامرێت.”
ئەم جۆرە فیلمانە ئامادەکارییەکی باش دەکات بۆ فێرکردنی نەوەی تازە و منداڵەکان، سەبارەت بە مێژوو، هەروەها ئەو کەسانەی دەیانەوێ ئەم جۆرە مێژووانە پەردەپۆش بکەن و ڕەتیدەکەنەوە. بەهیوام ئەمەش بتوانین مێژووی چەوسانەوە و جینۆسایدی خۆمان بە کاری هونەری ئاست بەرزی لەو جۆرە نمایش بکەین، بۆ ئەوەی لە کۆ یادەوەری تاکی کوردیدا بمێنێتەوە.

لەدێموکراسێکی رادیکاڵەوە بەرەو سۆسیالیسمی دیموکراتیک … شاهۆ حوسێنی

(سەرچاوە مەعریفەکانی هزری دکتۆر قاسملوو) ….

پێشەکی:

دێموکراسی رادیکاڵ بەرهەمی هزری ئێرنێست لاکلائۆ و شانتاڵ مۆفێیە، لاکلائۆ بیرمەندێک بوو کە لەتافی لاوێتیدا لە هزر و ئەندێشەکانی لێنین لایدا رووی لە ستالێنینیسم کرد، بەڵام هاتنی لاکلائۆ بۆ بریتانیا دەسپیکی ئەزموونیکی تازە لە ناسین و رووبەروو بوون لەگەڵ چەپ بوو، لاکلائۆ بەچاوی خۆی ئاوا بوونی هزری مارکسیستی لە ئوورووپای کۆتاییەکانی دەیەی هەشتای دیت و ئەزموونی کرد، هەر بۆیە بە هاوکاری شانتاڵ موفە روویان لە خوێندنەوەی روانگەکانی گرامشی کرد، ئەوان بەکەڵک وەرگرتن لە هزری گرامشی رەخنەیان لە رەوتەکانی بیری مارکسیستی گرت بە هۆی ئەوەکە لەسەر ئەو باوەرە بوون کە بەربەرەکانی سیاسی لە هزری مارکسیستیدا بە بەستنەوەی بە رەهەندی ئابووری دابەزاوەتە کێشەی چینایەتی، لەکاتێکدا تەنیا چینی کرێکار سووژەی ناوەندی موبارەزەی سۆسیالیستی نیە، واتە بە پێچەوانەی هزری مارکسیستی کە لەسەر ئەو باوەرە بوو کە بزاڤی کۆمەڵایەتەکان لە بەرامبەر کێشە و موبارەزی چینایەتی دەور و نەقشێکی پەراوێزیان

هەیە، لەسەر ئەو باوەڕە بوون کە هەموو بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان دەور و نەقشی تایبەتی خۆیان هەیە و گرینگی خۆیان دەبێت پێ بدرێت. بۆیە ئەوان بە پێچەوانەی هەزری مارکسیستی کە شێوەی بەرهەمهێنانی بە دیاریکەر و یەکلاییکەرەوە دەزانی، لەسەر ئەو باوەڕە بوون بەربەرەکانی بە سۆسیالیسم بەمانای بەربەرەکانی بە دێموکراسی رادیکاڵە.

گرینگایەتی دێموکراسی:

لە دێموکراسی رادیکاڵی لاکلاوە و مۆفەدا، هەڵبژاردن و دێموکراسی نوێنەرایەتی لەناو ناچێت و ڕەد ناکرێتەوە بەڵکە وەک چوراچیوەی پێناسەی شاروومەندان لە ژینگەی سیاسیدا دەردەکەوێتەوە، پێداگری وان لەسەر هەڵبژاردن و دێموکراسی نوێنەرایەتی و گرینگیدان بە پرۆسەی دێموکراتیک بەو هۆکارە بوو کە وەک زەرورەتێک بۆ گوزار لە عەقڵی پۆپۆلیستی بەرەو عەقڵی سیاسی پیناسەیان دەکرد. بەگشتی دەشیت بگوترێ کە دێموکراسی رادیکاڵ بەمانای حەول و تێکۆشان بۆ گەیشتن بە دێموکراسی، عەداڵەتی کۆمەڵایەتی و ئابوورییە بەڕێگایەکدا لەدەرەوەی هزری لێبرالی و کۆنسەرواتی سەرمایەداری، لاکلاوە و موفە لەسەر ئەو باوەڕەن کە دیموکراسی رادیکاڵ بە پێچەوانەی دێموکراسی لیبراڵ کە حەول دەدات لە دەلاقەی لیبرالیستەوە “کە خۆی بنیادنەری زوڵم و هەڵاواردنە” مسۆگەر بکات، حەول دەدات دێموکراسی لە دەلاقەی سۆسیالیسمەوە کە لەسەر سێ کووچکەی بەرابەری سیاسی، عەداڵەتی کۆمەڵایەتی و بەرابەری ئابووری بنیادنراوە، مسۆگەر بکات. بۆیەش ئەو دێموکراسیە رادیکاڵە، چوون حەول دەدات لەبنەڕەترا و لە ریشەرا ئەو هەڵاواردنانە چارە سەر بکات.

پێوەندی رادیکاڵ دیموکراسی و سۆسیالیسمی دێموکراتیک:

بێگومان سۆسیالیسم ئەگەر دیموکراتیک نەبێت، بەجۆرێ کە زۆرینەی کۆمەڵگا ئازادنە قەبوڵی نەکات، ئەوا نیزامی سیاسی دەبێتە نیزامێکی سەرکوتتکەر، واتە سەرەتا پێویستە بەشیوەیەکی ئازاد و دیموکراتیک دەسەڵاتێکی سۆسیالیستی بێتە سەرکار و ئەو دەسەڵاتەش حەول بۆ سۆسیالیزە کردنی کۆمەڵگا بدات، ئەگینا کەمینەیەکی رادیکاڵی کە بە زۆر دێتە سەرکار و هزر و ئەندێشەی خۆی بەسەر کۆمەڵگادا حاکمدەکات. ئیتر مەجال بە دەرکەوتنی زۆرینەنادات و ئەزموونی چەپە رادیکاڵەکان نیشانی داوە کە نەیانتوانیوە عەداڵەتێکی کۆمەڵایەتی مسۆگەر و پەرەئەستاندوو بەدی بێنن.

دێموکراسی رادیکاڵ بە مسۆگەر کردنی سۆسیالیسمی دێموکراتیک پێویستە حەول بە پەرەی کۆمەڵگایەک بدات کە خاوەنی سێکووچکەی گرینگە، پەرەی ئابووری، عەدالەتی کۆمەڵایەتی و دێموکراسی سیاسی، لکلائۆ و مۆفە لەسەر ئەو باوەڕە بوون کە سەرمایەداری بەهۆی گرینگایەتیدان بە عەدالەتی سیاسی و بەرینتر کردنەوەی ناعەدالەتی ئابووری عاجزە لە بەدی هێنان و پەرەی عەدالەتی کۆمەڵایەتی، لە بەرامبەریشدا چەپی رادیکاڵ بەهۆی گرینگایەتی دان بە ئابووری و بەرینکردنەوەی ناعەدالەتی سیاسی عاجزە لە بەدی هێنانی عەدالەتی کۆمەڵایەتی، بەڵام رادیکاڵ دێموکراسی بەهۆی باوەڕمەندنی بە پەرە و عەدالەتی سیاسی و ئابووری بەڵام نە لە ڕەنگی سەرمایەداری و نە لە ڕەنگی چەپی رادیکاڵ کە لە ڕەنگی سۆسیالیستەکەی و حەول بە ئاڵوگۆری رادیکاڵ لە پەیوەندەکانی سیاسی، ئابووری و کۆمەڵایەتی کۆمەڵگا مزگێنی بەخشی عەدالەتێکی کۆمەڵایەتی پەرە ئەستاندوویە بە قووڵایی کۆمەڵگا.

ئاکام:

دکتۆر قاسملوو بە درووستی دوو کێشە و قەیرانی قووڵی لە ئێران و کوردستان دەرک کردبوو، ئەو لە کوردستان هەژاری و دواکەوتووی دەدیت کە نە بەرهەمی بێ ئیمکاناتی و جەبری ژینگەیی کە بەرهەمی دیکتاتۆریەتی دەسەڵاتی ناوەندی بوو، بۆیە ئەو دەبا هاوکات لە دوو بەرەدا خەباتی کردبا، بەرەیەک بە لەناو بردنی دەسەڵاتی دیکتاتۆری (خەبات بۆ عەدالەتی سیاسی) کە سەرچاوەی هەژاری کوردستان بوو، بەرەیەک حەول بە نەهێشتن و لەناو بردنی هەژاری بوو(خەبات بۆ عەدالەتی ئابووری و کۆمەڵایەتی)، ئەزموونی ژیان هەم لە جیهانی کۆمۆنیستی (باوەڕمەند بە عەدالەتی ئابووری لە غیابی عەدالەتی سیاسی) و هەم لە جیهانی سەرمایەداری(باوەڕمەند بە عەدالەتی سیاسی لە غیابی عەدالەتی ئابووری) هزر و بیری دکتۆر قاسملووی بیرمەندی بەجوانی ئامادە کردبوو، بۆیە بە پێڕەو کردنی سۆسیالیسمی دێموکراتیک خەباتی خستە گەڕ بە دێموکراتیزە کردنی ئێران و هاتنە سەرکاری دەسەڵاتێکی دێموکراتیک و حەول بەمەبەستی سۆسیالیزە کردنی کۆمەلگای ئێران و کوردستان بە لەناو بردن و نەهێشتنی هەژاری و دواکەوتوویی بە شێوەیەکی ریشەیی و رادیکاڵ نەک رووتین و ڕواڵەتی.
واتە ئەو بە پێڕەو کردنی سۆسیالیسمی دێموکراتیک دوو ئامانجی دەپێکا، یەکەم لە ئاستی سەراسەریدا دەسەڵاتێکی دیموکراتیک دەهاتە سەرکار و بەو شێوەیە سەرچاوەی هەژاری و ناعەدالەتی سیاسی لە ئاستی سەراسەریدا لەناو دەچوو، هەمیش بەلەناو چوونی

دیکتاتۆرییەتی ناوەندی سەرچاوەی هەژاری و هەڵاواردنی ئابووری کوردستان لەناو دەچوو.

ڕیفراندۆمی دوو میرنشین! … شەرزاد وڵاتدۆست

ڕیفراندۆم یان گشتی پرسی دوو وشەی سواوی هەنوکەی سەر ڕاگەیاندنەکانی هەرێمی کوردستانن ، بەجۆرێک خەڵک بەم بابەتەوە سەرقالە کراوە زۆربەی قەیران و گرفتەکانی تری ژیانی خۆی بیرچۆتەوە ، لەگەڵ ئەو پەڕی خراپی باردۆخی حکومڕانی و ژیان لە هەرێم خەمی خەڵک ئەوەیە دوای ڕیفراندۆم چ ماڵوێرانیەکی تر چاوەڕێیان دەکات ،ئاخۆ ئەم ڕیفراندۆمە ئەگەر بکرێت دەسەڵاتێکی دیکتاتۆرتر و گرانی و برسێتی و دەربەدەری بۆ میللەت بە دوای خۆی دێنێت یاخود سەربەخۆی خۆشگوزارانی و دیموکراسی دێنێت و وڵات دەبێتە بە شامی شەریف!.

ئەگەر چاوێک بە مێژوو چەند ساڵی ڕابردوودا بخشێنین ، ئەوە دەبینین دوای دەیان ساڵ لە قوربانی دان و زوڵم و زۆرداری گەلی کورد لە باشوری کوردستان لەژێر چەپۆکی ڕژێمە یەک لە دوایەکانی دەوڵەتی عێراق ،هەتا لە ساڵی 1991 توانرا بە ڕاپەڕین و دواتر بوونی کۆڕەوە مەزنەکە ، کە کاریگەری بەهێزی هەبوو بۆ ڕاکێشانی ڕای گشتی وڵاتان بۆ وە دەرنانی دەسەڵاتی دەوڵەتی عێراق لە بەشێک لە خاکی باشوری کوردستان ، بەڵام هەر لەگەڵ پێکهێنانی پەرلەمان و حکومەت گرتنەدەستی دەسەڵات لەلایان دوو حزبی شاخ (پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتمانی کوردستان) زیاتر بوونی بەرژەوەندی دەسەڵات لەلایان ئەم دووهەزبە چەکدارەوە ، لەجێگای دروستکردنی کیان و دەسەڵاتێکی مەدەنی و دیموکرسی کە ببێتە وێنەیەکی جوان بۆ پارچەکانی تری کوردستان و تەواوی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ئەم دو حیزبە کەوتنە ململانێی چەکداری و لەناوبردنی یەکتری ، کە شەڕی چەند ساڵەی ناوخۆ وکوژران و ئاوارابوونی دەیان هەزار کەسی لێکەوتەوە.

لە ئەنجامی ئەم ململانێ و ڕکابەرییە چەکدارییەی لەسەر دەسەڵات لەلایان ئەو دوو حیزبەوە هاتە ئاراوە ئەنجامەکەی دروستبوونی دوو میرنشین بوو لە هەریەکەیان ناوی دەسەڵاتی ڕەوای هەرێمی کوردستانی لە خۆی نابوو ، ئەم دوو میرنشینە هەروەک میرنشینە دێرینەکانی مێژووی کورد ویستیان بۆ سود وەرگرتن لە دەوڵەتانی تورک یان فارس یان عەرەب بەسەر ئەوی تر زاڵبێت ، کە زۆر کات هاتنی ئەو هێزانەمان بە چاوی خۆمان بینی ، تەنانەت تا هەنوکەش بەشێک لەو هێزانە لە باشوری کوردستان ماون ، لەگەڵ هاتنی هێزی ئەمریکا لەساڵی 2003 و کۆتایی هێنان بە ڕژێمی بەعس و زۆر کردن لەو دوو میرنشینە بۆ یەکگرتن و بەژداربوون لە پرۆسەی سیاسی لە دەوڵەتی عێراق ، لەساڵی 2005 بەرگێک کرا بە ناوی حکومەتی هەرێمی کوردستان کرا بە دەسەڵاتی ئەو دوومیرنشینە ، لە لەگەڵ ئەنجامدانی چەند هەڵبژاردن و گۆڕانکاری لە کورسیەکانی پەرلەمان ، بەڵام هەتا ئێستاش هیچ لە دەسەڵاتی میرانی ئەم دوو میرنشینە کەم نەبوویەوە نە گۆڕانکاری بەسەرهات ، بەڵکوهەریەکەیان هەتا ئێستاش لە بەشەکەی خۆیان ئاغا و کوێخان و بەشێکی خاکی باشوری کوردستانیان بۆ بنەماڵە و داردەستەی خۆیان قۆرخکردووە.

ئەوەی سەیر و جێی تێرامانە دوای 26 ساڵ حوکمی ئە دوو میرنشینە ، نە هیچ بڕیار و فەرمانێکی میرنشینی ئەم دیو لەم دیو کاری پێدەکرێت نە هی ئەمدیوش لەم دیو جێبەجێ دەکرێت و “دەگەلە” سنوری هاوبەشە ، لەگەڵ ئەوەشدا دەستیان داوەتە بانگەشەی ڕێفراندۆم و سەربەخۆی و بوون بە دەوڵەتێکی مۆدێرن و دیموکراسی لە ناوچەکە ، جگە لەوەی خۆیان بەشێک بوون لە هۆکاری لەت بوونی باشوری کوردستان و مانەوەی بەشی هەرەگرنگی خاکی کوردستان ، کە ناوچە کوردستانییەکی دەرەوری هەرێم ناوی دەبرێت لە ژێر هەیمەنەی دەوڵەتی عێراقی ، تازەبەتازە ئەو دوو هێزە دەیانەوێت ڕیفراندۆمێک بکەن بۆ سەربەخۆی کوردستان.

لەگەڵ سەرفکردنی بەسەدان میلیۆن دۆلار لە ماوەی ڕابردوو لە ژێرناوی ڕاکێشانی ڕایگشتی دونیا بە دۆزی کورد و مافە ڕەواکانی ، بەڵام لەم چەند مانگەی بانگەشەی ڕێفراندۆم باش ڕونبوویەوە کە ئەمان چەن لە ناوخۆ تا گەرویان نوقمی گەندەڵی بوون لە دەرەوەش بە هەمان شێوە لە جێگای دروست کردنی پشتیوانی و لەبی ڕایگشتی وڵاتان بەم ملیۆنەها دۆلارە خەرکی کرینی کۆمپانیا و شوقە و بازرگانی تەکاکەسی بوون ، شکست هێنانی شاندی بەناو ڕێفراندۆم و پشتگیری نەکردنی هیچ وڵاتێک دەرخەری ئەو ڕاستیەیە .

لە کۆتایی دا پێویستە بڵیین خەونی دروستبوونی دەوڵا تێک بە ناوی دەوڵەتی کوردستان خەونی هەر کوردێکە لەهەر گۆشەیەکی ئەم جیهانەدا بێت ، بەڵام ئەوە تەواو ڕوونبوەتەوە بۆ هەموو لایەک ، کە دەوڵەت بە کەسانێک دروست نا بێت لە دوای 26 ساڵ لە دەسەڵات بەدەسەتەوبوون جگە لە سیستەمێکی نا دیموکراسی و حکومڕانیەکی گەندەڵ و شکستخواردوو نەیان توانیەوە شتگەلێکی تر بەرهەمبێنن ، دەوڵەت کەسانێکی دەوێت پێش ئەوەی خەمی دەوڵەمەندکردن و پاراستنی ماڵ و منداڵ□ وهۆز و حیزبەکەی خۆی بێت ، خەمی باشترکردنی ژیانی میللەت و مافی مر□ق و پێشخستنی وڵاتەکەی بێت .

ئیتر دڵم وێرانە کەلاوەیەکی نیشتیمانە … چنوور نامق

بۆ لەمەولا خەونەکانم ئەکەمە عەرەبانەیەکی دەستی و
زەمەنیش وەرزێکی گەڕۆك …
دەمەو رۆژێك لە گەڕەکی هەژارەکان
دەنکە ئازار ئەفرۆشم و
سواڵی مشتێ شکۆ ئەکەم
دەمەو شەوێك لە بەردەم ماڵی بەرپرسێك رایئەگرم و
داوای نەخشەی بەر لە ئازادی لێ ئەکەم….
دەمەو خەمێکی نازەنین ماڵی دڵ کلیل ئەکەم و
لە پێش ماڵی سەرکردەیەکی ساویلکە لەسیستەمی
دکتاتۆرە نەفامەکان رائەمێنم
حیوارێکی بێدەنگ وەکو چاوەکانم
هاوارێکی کپ وەك روحی هارم
لەشوشەی دڵ هەڵئەگرم
قیژەی کچە ترساوێکی ئەو دەڤەرە لەتاریکی هەڵئەگۆزم و
لەناو تەمی چاوەکانم هەڵیئەگرم
دێمەوە رێ
دەنگێك لەغەیبەوە ئەڕژێ
سووك پێم یێژێ
مەردی خواوە بێرە رێوە

خۆم و عەرەبانە خەونێکەم
قیژەی کپ و حیوارە بێدەنگەکانمان،
روو ئەکەینە
مۆزەخانە ساختەکانی وڵاتەکەم
لە قوژبنی مێژوویەکی لەبیرکراو چی هاوارمە
چی ئازارمە،
چ عەشقی ترسێنراومە
لەپارچەیەك خۆری زەردی ئەپێچمەوە و هەڵی ئەگرم

رۆژێك لەبەردەم ئاوێنەی گەڕەکێکی هەژارنشین
فۆتۆی پیاوە دەستسورەکانی عەدالەت
لە ئاوێنە ئەگرم ودێمە رێوە....
ئەمجارەیان لە بەر ماڵی کچە سۆزانییەکی تێگەییو لە عورفی ماچ
زانا لە شیکردنەوەی سزای ماچ
بزان لە شرۆڤەکردنی شەوە سوورەکانی سیاسەت
ساتێ و ساتێ رایئەگرم و
تیشکی گڵۆپی رەنگاوڕەنگ ئەخوێنمەوە
بۆ لەمەولا
روحم عەرەبانەیەکی دەستییە و
ئەم وەرزەش وەرزی دییەنی
چاو مەیلی دوورکوژی ئەکا
ئێستا دڵم هەرمێیەکی شکێنراوە و
هەر دەمێك و فوتبۆڵی پێی
مناڵێکی بێبەشی ئەم هەرێمەیە
ئێستاکە دڵ دەنکە زەیتونێکی مەستە
لە خەیاڵی سۆفێکانا لەخۆ ئەچێ
ئێستا روحم عەرەبانەیەکی شەقوشڕی رۆژەکانە
ساتێك لە لای پەرستگەیەکی وێرانە رایئەگرم و
خەونەکانی دوێنێ شەوم ئەگێڕمەوە
خەونێك لە سەر پرسی خاکە داگیرکراوەکەم
خەونێك لەسەر چەپاندن و
خەونێك لەسەر درەنگ هاتنەوەم بۆ ماڵ
بۆ ماڵی دڵ
خەونێك لەسەر رابواردنی کچە سەرخۆشەکانی مەیخانەو
خەونێك لە سەر ماچە وەریوەکانی لێو
کە نەمزانی شایستەی کام ئادەمەیە،
ئەی نیشتیمانە وێرانەکەم دە بێرە دەنگ.

چاوم رێگەی سەفەر ئەگرێ و
هەر ساتێك و پارچەیەكی ئەم وێرانەیە ئەپێوێ كەناویان لێنا نیشتمان..
ئەمڕۆ نۆرەی گەڕەكی سۆزانیە بەهەڵوێستەكانی خاكە
ئەوانەی لەم نیشتیمانە جێیان نەبوو
ئەوانەی پاشماوەی شەڕن
ئەوانەی خەونیان بەنانەوە ئەدی
تاوێك لە خەمی پیرۆزی چاوی كچە سۆزانییەك
تینوێتی پرسیارە بێ وەڵامەكان ئەشكێنم
جارێك لە هەناسەساردیی مناڵێكی برسی و
جارێكیشیان لەلای نەفەرە ناكامەكانی ناو پاسە بێ بلیتەكانی نیشتمان نیگام ئەڕژێ،
ئێستا دڵم دڵی كچە رەدووكەوتوویەكی ناو پاسێكی نیشتیمانە كە لە پشتەكەی نووسرابوو
كوێوە بڕۆم خۆشەویستم..
عەرەبانەكەم ئەشەلێ و خەونم شەوارەی كردووە
ئێستا روحم وەكو كۆترە تۆراوەكان هەردەمەو
پەلكێشی گەندەڵخانەیەكی ئەم نیشتیمانە گەڕو لاڵەم ئەكا
و خۆی جێم دێڵێ
و
بەشەكەتی دێتەوە لام
روحی ماندووم عەرەبانەیەكی شەقوشڕی دەست رۆژگارە و
ئەم وەرزەش وەرزی دییەنی
هەر ساتێك و لە پێش وێرانە ماڵێكی دڵ رایئەگرم
كەچی لەوێش گلۆپی سەوزم بۆ پێئەكەن.

28-7-2017

ئەردۆگان تووشی (شێتی گەورەیی)

بووە … ڕەزا شوان

گەر بە مێژووی دوور و نزیکی دەسەڵاتداران و فەرمانڕەوایانی وڵاتاندا بچینەوە، ئەومان بەرچاو دەکەوێت، کە چەندین شا و سەرکردە و دەسەڵاتدار و فەرمانڕەوا و پلەبەرزی سەربازی، تووشی لە خۆبایی و ڤایرۆسی شیتی گەورەیی بوون، کە خۆیان بە سەبەری خوا لەسەر زەویدا دەزانین. لەو خەیاڵە و ئەقڵییەت و وەهمە پووچەشدا بوون؛ کە ئەمان جیاوزن و خاوەنی توانایەکی بەدەرن و هەرگیز لە ژیانیاندا نابەزن و شکست ناهینن، شایەنی ئەوەش نین کە ڕەخنەیان لێبگرن. یا پێیان بڵێن ئەوە پێتان خوار داناوان. نموونەی ئەو سەرکردە دیکتاتۆرە ملهوڕە گەڕبەگەڕە تووشبوانەی شێتی گەورەیی و دەسەڵات وەکو: هۆلاکۆ، جەنگیزخان، هیتلەر، سەدام ، نیرۆن، مۆسۆلینی، ستالین، ناپلیۆن، قەزافی، تشاوتشیسکۆ، میلۆشیڤیچ، تەتاتورک… تاد.

بە ملیۆنان مرۆڤ لە جیهاندا بوونە قوربانی لەخۆبایی و هەوسبازی و شەڕخوازی ئەم گەربەگەڕانە، بە ملیارات دۆلار و سامانیان بە فیڕۆدان، بوونە هۆی گرانی وبرسێتی و قات و قڕی، بوونە هۆی ماڵوێرانی و سەرگەردانی و دەربەدەری؛ بوونە هۆی چەندین جار کاولکردنی شارستانییەتەکانی جیهان. تۆوی رق و کینە و دوژمنایەتیان لە نێوان گەلاندا چاند، بەڵام هەر ئەم کردەوە قێزەوەنانەیان سەریانی خواردن. ئەم لە خۆباییانە بە چارەنووسەکی پر لە شەرمەزاری ڕەش کۆتایی بە ژیانیان هات. چوونە زبڵدانی مێژووەوە، تا ئەمڕۆش ڕۆژانە تفباران و نەفرەتباران و جوێنباران دەکرێن.

لە ئەمڕۆشدا ئەردۆگانی سەرۆک کۆماری زیندانستان (تورکیا)ی فاشستی، کە لە ڕادەبەدەر لەخۆی بایی بووە و تووشی ڤایرۆسی شێتی گەورەیی (پارانۆیا) و تووشی (کوردفۆبیا) بووە. تا ئێستا چەندین ڕۆژنامە و ڕۆژنامەنووس و سیاسەتمەدارانی ناسراو و شرۆڤەکارانی سیاسی جیهانی، جەختیان لەسەر تووشبوونی ئەردۆگان بە ڤایرۆسی (شێتی گەورەیی) و لەخۆبایی و قورخکردنی دەسەڵات کردوون. ئەم ڕاستییانەش لە میانەی وتارەکانی و کردەوەکانی و ڕەفتارە ناشیرین و ناپەسەندەکانیدا ڕەنگیان داوەتەوە، پێوەی ڕۆشن بە ناوچەوانییەوە و ناتوانێت بیانشارێتەوە.
ئەردۆگان لەو زیندەخەون و خەیاڵە و وەهمە دایە، کە ئەو بە توانترین و جیاوزاترین سەرکردەیە و ئەو خەلیفەی موسڵمانانە و،

سوڵتانێکی نوێی عوسمانییەکانە. هیچ کەس و هیچ لایەنێک بۆیان نییە، رەخنەی لێبگرن، یا پێی بڵێن بەری چاوت کلی پێوەیە.

بە مانەوەی لە دەسەڵات و قورخکردنی هەموو دەسەڵاتە گرنگەکان، هەموو کارێکی ناڕەوا و نایاسایی و ناڕەوشتیش و بێویژدانی ئەگرێتە بەر، پەرلەمانی تورکیاش کە زۆرینەی پارتەکەی ئەردۆگانە، سەکۆیەک نییە بۆ ئازادی و دادپەروەری، بەڵکو تەنها بڕیار و فەرمانەکانی ئەردۆگان جێبەجێدەکەن. دادگاکانی تورکیاش هەموو شەرعییەت و دادپەروەری و بێلایەنییەکیان سەربەخۆییەکیان خۆیان لە دەست داون، بوونەتە بە دەزگایەکی پاشکۆی ئاک پارتی و، یاساش تەنها لە بەرژەوەندی ئەماندا جێبەجێدەکرێت. حکومەت و دەسەڵاتی جێبەجێکردن و هەموو دەزگا ئەمنییەتەکان، سەرکردەکانی سوپاش تا دەکاتە سەربازێکی یەک خەتیش، دەبێ سەر بە پارتەکەی ئەردۆگان بێت.
لە تورکیادا، هەر کەسێک رەخنە لە ئەردۆگان بگرێت، بە تاوانبار و ناپاک ناودەبرێت و بەند دەکرێت و سزادەدرێت. هەر کەس و لایەن و نەتەوەیەکیش داوای ماف و ئازادی و دیموکراتی و دادپەروەری و یەکسانی و ئازادیی دەربڕین بکەن، بەند دەکرێن و بە تاوانی تیرۆریست و ناپاکی وڵات و جیاوازیخواز و بە زۆریش بە لایەنگری پارتی کرێکارانی کوردستان تاوانباردەکرێن و دادگاییەکی ناڕەوا دەکرێن و قورسترین سزای نایاسایی لە رادەبەدەر دەدرێن. مەگەر سزای وەها هەر لە تورکیای ئەردۆگانیدا هەبن.

ئەردۆگان بە لۆژیکی (ئەوەی لەگەڵم نەبێت، ئەوە دژمە) کاردەکات.
تا ئێستا زیاتر لە (٢٠٠٠) هونەرمەند و رۆژنامەنووس و نووسەر و هاوڵاتیانی ئاسایی، بەوە تاوانبار کراون کە هێڵی سووریان بەزاندووە و رەخنەیان لە (سوڵتان ئەردۆگان) گرتوون. بە توومەتی ناپاکی دادگاییدەکرێن.
تا ئێستا، لە دوای سیناریۆی دروستکراوی (کودەتای شکستی) سەربازییەوە، زیاتر لە (پەنجا هەزار) کەس بە توومەتی بە شداری کردن یا پشتگیریکردن یا لایەنگرتنی کودەتا تاوانبار کراون و گیراون. بە هەمان توومەتیش، زیاتر لە سەد هەزار فەرمانبەر و مامۆستا و دادوەر لە کارەکانیان دەرکران و نانبڕاویان کردوون. بە دەیان رۆژنامە و کەناڵی تەلەفزیۆنی و دەزگا و دامەزراوەی رۆشنبیریش داخران.
بێگومان پشکی شێری ئەو توومەت و بووختانە هەڵبەستراونە، ئەو گرتن و زیندانی کردن و سزادانانە، بەر گەلی کوردی بێتاوانمان لە باکووری کوردستان کەوتوون.

ئەردۆگانی دیکتاور و فاشت و رەگەزپەرست، لە ژێر درێژەدانی راگەیاندنی (باری نائاسایی) و (حوکمی عورفی) لە تورکیادا، دەیەوێت زیاتر رەشکوژی لە باکووری کوردستاندا بکات، زیاتر کوردستان وێران بکات، زیاتریش لاوان و منداڵانی کوردمان لە زیندانە سامناکەکانی تورکیادا بئاخنێ. تاوانیشیان هەر ئەوەیە کە کوردن.

لە فەرهەنگی تورکیای ئەردۆگانیدا زاراوەگەلی (ئازادی، دیموکراتی، ماف، یەکسانی، دادپەروەری، بەتاوانی، ویژدان، بەزەیی، مرۆڤایەتی...تاد) بوونیان نییە.

لەو کەنگرە رۆژنامەوانییەی کە وەزیری دەرەوەی تورکیا (مەولود تشاوش ئۆغڵو) لەگەڵ وەزیری دەرەوەی سعوودییە (عاد الجبیر) لە ریاز سازیان کرد. مەولود ئۆغڵو ئەوەی راگەیاند کە رەجەب تەیب ئەردۆگان، خەریکی ئامادەکردنی چەک بە ئەوەی، گەورەترین ئۆپراسیونی سەربازی لە مێژووی تورکیادا، لە دژی شەرڤانانی کورد لە باکووری کوردستان دا ئەنجامبدات. وەکو (سکای نیوزی عەرەبی) ی بڵاویکردەوە.

تا ئەمڕۆش ئەردۆگان بە لۆژیکی هێز و لەشکرتاری مامەڵە لەگەڵ پرسی رەوای گەلی کوردمان دەکات. بەڵام ئەمەشی بە ناچێتە سەر، چونکە کوشتن و ویرانکردن هێندەی تر برینەکان قووڵدەکەنەوە و، گەلەکەمان رق ئەستوردەکەن. زیاتر پارێزگاری لە بوونی خۆی دەکات و بە ئەوپەڕی تواناشیەوە بەرگری لە خۆی لە کوردستان دەکات.

لە سایەی دەسەڵاتی تاکڕەوانەی ئەردۆگاندا، تورکیا بووە بە دەوڵەتێکی پۆلیسی و سەربازیی سەرکوتکەری ئازادی و دیموکراتی و ئاشتیخوازی دادپەروەری و پێکەوەژیان. لە سایەی سیاسەتە هەڵە و چەوتەکانی ئەردۆگاندا، سیاسەتی ناوە و دەرەوەی تورکیا لە دواکەوتن و لێژبوونەوەدان، رۆژ لە دوای رۆژ، پێگەی تورکیا لە پاشەکشەدایە.

سنووربەزاندن و خۆهەڵقورتاندن و دەستێوەردانی ئەردۆگان لە وڵاتانی تر، بە تە هەی ئەوەی کە دۆستایەتی گەلێ وڵات لەدەست بدات، رووی تورکیا هێندەی تر ناشیرین و قێزەوەن بکات. ئەو دەوڵەت و لایەنانەی کە لە لەخۆبایی و لە رەفتارە چەوت و ناشیرینەکانی ئەردۆگان و بێزار و نیگەران بوونە:

(عێراق، سوریا، ئەڵمانیا، هۆڵەندا، میسر، یۆنان، روسیا، نەمسا، یەکێتی ئەوروپا، ، ئیسرائیل، تەنانەت هاوپەیمانی ناتۆش) نیگەرانن لە لە رەفتارەکانی ئەدرۆگان.

بێگومان راگەیاندنەکانی تورکیا، کە لەژێر دەسەڵاتی پارتەکەی ئەردۆگانیان، ڕۆڵێکی نەرێنیان هەیە، لە تووش بوونی ئەردۆگان بە نەخۆشی شێتی گەورەیی و لەخۆبایی بوون. راگەیاندنەکانیان زیاد لە

پێویست بە شان و باڵیدا هەڵدەدەن و فووی تێدەکەن و، هێندەی تر تڕی زل دەکەن.

رژێمی بەعس و ماستاوچییەکانی عێراقیش، نەوت و نازناویان بۆ سەدام هەڵبەستی، دەشیان وت: کە سەدام وتی، کەواتا□ ع□راق وتی. زۆر سەدامیان فوودا، سەدانیش هێندەی تر لەخۆی دەرچوو. بە دەستێکی تفەنگی تەقەی بە بڕنەو، لە ساڵانی هەشتاکاندا، کە نەبوونی رووی لە خەڵکییەکە کردبوو، ئەو لەو کاتەدا سەدام (٢٥) ملیۆن دۆلاری لە یادی جەژنێکی لەدایک بوونیدا خەرجکرد. نزیکەی پەنجا کۆشکی گەورە و نایابیشی لە عێراقدا هەبوو. بە چاوی خۆمان بینیمان کە چۆن ئەم فسف پاڵەوانەیان وەکو مشک لە کون دەرھێنا.
پێشبینی ئەوە دەکەم، کە چارەنووسی ئەردۆگانی دیکتاتۆریش، لە چارەنووسی سەدامی گۆڕبەگۆر باشتر نا بێت. ئەمیش وای لێھاتووە لە لە سێبەرەکەی خۆشی دەڕەوێتەوە.

لە کاتێکدا کە رێژەی بێکاری و هەژاری، لە تورکیادا لە زیادبووندایە، و لیرەی تورکیێش بەهای لە دابەزیندایە. کەچی ئەردۆگان لە (کۆشکی سپی) کە لە (ئەنکرە) ی پایتەخت بە تایبەتی بۆ خۆی و خێزانەکەی دروستی کرد، لەسەر شێوازی کۆشەکانی سۆڵتانەکانی عوسمانی. لەسەر رووبەری (دوو سەد هەزار) مەتری چوار گۆشە دروستی کردووە (١١٥٠) ژووری تێدایە، زیاتریش (٦٥٠) ملیۆن دۆلاری تێچووە. خەریکی دروستکردنی تاقیگەیەکیشە لەم کۆشکەدا، بۆ ئەوەی خواردنەکانی بە ووردی بپشکینن□ ب□ بکەن، نەباکە ژاراوی و میکرۆبی بکەن.. هەر بۆ لاسایی کردنەوەی سوڵتانەکانی عوسمانی (١٨) پاسەوانی تایبەتی لە کۆشکی سپی دا، بە جلوبەرگ و کەلوپەلی عۆسمانییەوە دا ناون. خۆشی جار و بار بەرگی سوڵتانی لەبەردەکات.
شاینی باسیشە، فرۆکەیەکی (ئێڕباس) ی تایبەتیشی بۆ خۆی کڕی کە نرخەکەی نزیکەی (٣٤٦) ملیۆن دۆلارە. ئەم هەموو پارەیەش لە قووتی خەڵکی خەرج دەکات.

هەروەکو چۆن لە عێراقدا، قوربانیی یەکەمی لەخۆبایی و شێتی گەورەیی و دیکتاتوری سەدام حوسێن گەلی کوردمان بوو، رەگەزپەرستی و هەموو رق و کینەیەکی بە گەلی سقیل و بێتاوانی کوردمان رشت. بە داخەوە بە هەمان شێوەش، ئەردۆگانی دیکتاتۆر، تووشبووی لە خۆبایی و شێتی گەورەیی، دەیەوێت هەموو رق و کینە و ژەهرێکی ناو دەروونی رەشی بە گەلی کوردی بێتاوانمان لە باکووری کوردستان بڕێژێت.

بەڵام ئەردۆگان و هەر ستەمکار و لەخۆبایی و دیکتاتۆرێک، زووبێت

یا درەنگ، ڕۆژێکی ڕەشیان هەیە، کە دەبێت باجی ستەم و ناهەقی و تاوانەکانیان بدەنەوە. زبڵخانی مێژووش قێزیان لێبکاتەوە. با ئەم دیکتاتۆرە تازانە چارەنووسی: هیتلەر، تشاوتشیسکۆ، سەدام، قەزافی، شای ئێران …تاد، بێننە بەرچاویان.